

דואר בין-לאומי מארץ ישראל

International Mail from Eretz Israel

ניסן התשפ"ג • 3/2023 • 1149

שהשולח נדרש להטביע על המעטפה על מנת להבטיח שהיא תישלח בשירות היבשתי המהיר. במרכז הבול מוצגת אחת המשאיות של חיים נתנאל, הסוחר היהודי תושב בגדד שהחזיק בזיכיון להובלת הדואר היבשתי בסוף שנות ה-30.

דואר אוויר

בסוף שנות ה-20 של המאה ה-20 החלו להתפתח קווי התעופה הבין-לאומיים אשר קישרו בין מעצמות אירופה ומושבותיהן ברחבי העולם. המטוסים באותה עת היו מוגבלים מאוד ביכולתם לשאת מטען ובטווח הטיסה שלהם, ונדרשו לנחות לעיתים תכופות לאורך מסלול הטיסה. ארץ ישראל, שהייתה ממוקמת בדרך בין אירופה והמזרח הרחוק, שימשה כאתר נחיתה במספר קווי תעופה שקישרו בין בריטניה והודו. בשנת 1932 נחנך קטע חדש בקו התעופה להודו באמצעות מטוס ימי שהמריא מנמל לימסול שבקפריסין ונחת בכינרת מול חופי טבריה. תכולת המטוס נלקחה אל אזור צמח שבדרום הכינרת ומשם הובלה באמצעות מטוס יבשתי לבגדד.

בבול המוקדש לדואר האוויר, על רקע גלויה המתארת את העיר טבריה והכינרת, משובצת מעטפה שנשלחה מקפריסין והובלה לטבריה בטיסה הראשונה של הקו החדש. בשובל משובצת החותמת של בית הדואר המנדטורי בטבריה, ובמרכז הבול משולב המטוס הימי שנחת בכינרת.

המכתבים והגלויות המשובצים בבולים מוצגים באדיבות אוסף צבי אלכסנדר ז"ל, השמור במוזיאון אלכסנדר לתולדות הדואר והבולאות.

משה רימר

עיצוב בולים, מעטפה וחותמת
צביקה רויטמן

Stamps, FDC & Cancellation Design:
Zvika Roitman

בשנות ה-40 של המאה ה-19 הייתה עדיין ארץ ישראל מחוז נידח וחסר חשיבות באימפריה העות'מאנית, ללא קשרי תחבורה, מסחר ודואר מסודרים עם העולם שמחוץ לה. ספינות ממדינות זרות לא פקדו את נמלי ארץ ישראל, והדרך היחידה לצאת אל העולם הגדול הייתה דרך המדינות השכנות. מכתבים מן העולם הגיעו אל בתי הדואר בביירות או באלכסנדריה, ומשם היה צורך להיעזר בשליחים פרטיים כדי להעבירם אל המכותב בארץ ישראל.

דואר ים

השינוי במעמדה של ארץ ישראל התרחש בד בבד עם התפתחות שירותי הספנות בעולם. במחצית שנות ה-50 של המאה ה-19 החלו ספינות קיטור של חברות הספנות האוסטריות והצרפתיות לפקוד מידי שבוע את נמלי יפו, חיפה ועכו, ובסוף העשור הצטרפה אליהן גם חברת הספנות של רוסיה. בעקבות קיומו של לוח ההפלגות הקבוע נפתחו ביפו ובחיפה בתי דואר זרים שפעלו בחסות הקונסוליות של אוסטריה, צרפת ורוסיה. בבול המוקדש לדואר ים, על רקע גלויה המתארת את נמל יפו במאה ה-19, משובצת מעטפה שנשלחה מבית הדואר הצרפתי ביפו ונושאת חותמת עם המילה "Jaffa". בשובל משובצת חותמת של בית הדואר האוסטרי ביפו, ובמרכז הבול מוצגת ספינת הדואר הרוסית "צ'יחאצ'וב" שעלתה על שרטון בחוף יפו.

הדואר היבשתי

בתחילת שנות ה-20 של המאה ה-20 ארכה ההפלגה בדרך הים מארץ ישראל לבגדד שבצפון ארץ כ-25 ימים. האחים נורמן וג'ורלד נירן, שהגיעו לארץ ישראל כחיילים בצבא הבריטי במלחמת העולם הראשונה והחליטו להשתקע בה בתום המלחמה, החליטו ליזום שירות דואר חדש שיחצה את המדבר הסורי בכלי רכב מיוחדים ויקשר בתוך חמישה ימים בלבד את חיפה עם בגדד. השירות החל לפעול בשנת 1923, והוביל דואר, נוסעים ומטען מחיפה דרך ביירות ודמשק אל בגדד עד תום תקופת המנדט.

בבול המוקדש לדואר היבשתי, על רקע גלויה המתארת את תחנת הרכבת של חיפה, משובצת מעטפה שנשלחה מבגדד לחיפה בנוסעה הראשונה של שירות הדואר החדש. בשובל משובצת החותמת המיוחדת

International Mail from Eretz Israel

In the 1840's, Eretz Israel was a far-flung and meaningless part of the Ottoman Empire, with no organized transportation, trade or postal ties with the outside world. Foreign ships did not dock in Eretz Israel and the only way to get anywhere in the world was to travel by land via neighboring countries. Letters from overseas came into Beirut or Alexandria, and from there private messengers brought them to recipients.

Sea Mail

The status of Eretz Israel changed as global shipping developed. In the mid-1850's steamships belonging to Austrian and French shipping companies began to dock weekly in Jaffa, Haifa and Acre and in the late 1850's they were joined by Russian ships as well. Thanks to this regular shipping schedule, foreign post offices were opened in Jaffa and in Haifa under the auspices of the Austrian, French and Russian consulates. The stamp dedicated to Sea Mail features an envelope sent from the French post office in Jaffa bearing the Jaffa postmark, with a postcard of the Jaffa Port in the 19th century in the background. The tab includes a postmark from the Austrian post office in Jaffa, and the Russian mail ship Chihachov, which ran aground on the beach in Jaffa, appears in the center of the stamp.

Overland Mail

In the early 1920's, it took 25 days to sail from Eretz Israel to Baghdad in Iraq. Brothers Norman and Gerald Nairn came to Eretz Israel as British soldiers during WWI and decided to stay after the war was over. Together they founded a new postal service that crossed the Syrian Desert in special vehicles, making it possible to travel between Haifa and Baghdad in just five days. The service began operating in 1923 and shuttled mail, passengers and cargo from Haifa to Baghdad via Beirut and Damascus until the end of the British Mandate in 1948. The stamp dedicated to Overland Mail features an envelope sent from Baghdad to Haifa in the first delivery made by the new postal service, with a postcard of the Haifa train station in the background. The tab includes the special postmark that the sender was required to affix to the envelope to ensure that it would go via the quick overland service. A truck belonging to Haim Netanel, a Jewish merchant from Baghdad who

חותמת אירוע להופעת הבול SPECIAL CANCELLATION

was licensed to transport the overland mail in the late 1930's, appears in the center of the stamp.

Airmail

In the late 1920's, international air travel began to develop between the European powers and their colonies around the world. The amounts of cargo that planes could transport and the distances they could fly were very limited at that time, so they had to land frequently during their flight routes. Thanks to its location between Europe and the Far East, Eretz Israel served as a convenient midway landing point for flights from Britain to India. In 1932, a new section of the flight to India began using a seaplane that took off from Limassol port in Cyprus and landed in the Sea of Galilee, near the shore in Tiberius. The plane's contents were then transported to Zemach, at the southern end of the Sea of Galilee and from there they were transported by airplane to Baghdad. The stamp dedicated to airmail features an envelope sent from Cyprus to Tiberius in the first delivery made via the new sea route, with a postcard of the city of Tiberius and the Sea of Galilee in the background. The tab includes the postmark of the British Mandate post office in Tiberius and the seaplane that landed on the Sea of Galilee appears in the center of the stamp.

The letters and postcards featured on the stamps are courtesy of the Zvi Alexander Collection, The Alexander Museum of Postal History and Philately.

Moshe Rimer

Issue:	Mars 2023 מרץ	הנפקה:
Stamps Size (mm):	H 30 ג / W 40 ר (מ"מ):	מידת הבולים (מ"מ):
Plates:	1235, 1236, 1237	לוחות:
Stamps per Sheet:	15	בולים בגיליון:
Tabs per Sheet:	5	שבלים בגיליון:
Method of printing:	Offset אופסט	שיטת הדפסה:
Security mark:	Microtext מיקרוטקסט	סימון אבטחה:
Printer:	Cartor Security Printing, France	דפוס:

השירות הבולאי - טל: 076-8873933
שד' הרכס 21, מודיעין 7178390
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933
Sderot HaReches 21, Modi'in 7178390
www.israelpost.co.il * e-mail: philserv@postil.com